

Innst. 343 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Prop. 118 S (2014–2015)

Innstilling fra næringskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2015 under Nærings- og fiskeridepartementet (Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS – eiendommer og gruvedrift)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS (SNSK) driver kullgruvevirksomhet på Svalbard gjennom det heleide datterselskapet Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS (SNSG). Om lag 95 pst. av produksjonen eksporteres. Gruvevirksomheten foregår i Svea og Lunckefjell, som er lokalisert 50 km syd for Longyearbyen. I tillegg har SNSG noe produksjon i Gruve 7 ved Longyearbyen. Om lag 35 pst. av kullet fra Gruve 7 leveres til det lokale energiverket. SNSK arbeider også med å utvikle selskapets eiendommer på Svalbard og utnytte kompetansen som ligger i konsernet. Konsernet har i dag om lag 270 ansatte. Arbeidsplassene knyttet til kullgruvedriften har i mange år bidratt vesentlig til stabil, helårlig norsk aktivitet og bosetting på Svalbard. Selskapet har et ressursgrunnlag som gir muligheter til kulldrift på Svalbard i lang tid. SNSK-konsernet eier betydelige grunneiendommer og infrastruktur på Svalbard.

I Meld. St. 27 (2013–2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap, fremgår det at målet med statens eierskap i SNSK er å bidra til at samfunnet i Longyearbyen opprettholdes og videreutvikles på en måte som understøtter de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag. Staten, ved Nærings- og

fiskeridepartementet, eier 99,94 pst. av aksjene i SNSK. Øvrige aksjer eies av private.

Som følge av en betydelig reduksjon i kullprisen de siste årene kombinert med store urealiserte tap på valutasikringsavtaler, har SNSG kommet i en svært krevende situasjon. Samtidig er markedsutsiktene for kull dårlige. Selskapet kan ikke drives videre uten å tilføres likviditet. Styret i SNSK la på denne bakgrunnen frem et forslag til en tiltaksplan for departementet 16. januar 2015. I tiltaksplanen ble departementet som eier anmodet om å gi lån til konsernet på 450 mill. kroner, inkludert 50 mill. kroner til utvikling av ny virksomhet.

Departementet legger med dette frem forslag om å styrke likviditeten i SNSG med 500 mill. kroner. Det foreslås at 295 mill. kroner tilføres gjennom at staten kjøper grunneiendommer og infrastruktur som i dag eies av SNSK-konsernet, og at 205 mill. kroner tilføres ved at det bevilges et ansvarlig lån fra staten til SNSK. Alle midlene stilles til disposisjon for drift i SNSG.

SNSK gis som en del av forslaget anledning til, på visse vilkår, å forvalte grunneiendommer og infrastruktur som staten kjøper fra selskapet. Lånet fra staten til SNSK vil bli gitt til markedsvilkår, og slik at SNSKs betjening av lånet tilsvarer, og avhenger av, SNSGs renter og avdrag til SNSK.

Forslaget innebærer at staten får direkte eierskap til grunneiendommer og infrastruktur på Svalbard som i dag eies av SNSK-konsernet, samtidig som det legges til rette for videre drift i SNSG.

Likviditetstilførselen legger i første omgang grunnlaget for kullvirksomhet i et begrenset omfang i 2015 og 2016, men med mulighet for drift ut over 2016. Sistnevnte vil bl.a. avhenge av hvorvidt markedsforholdene utvikler seg positivt, hvorvidt selskapet lykkes med kostnadsreduksjoner og ny finansiering. Dersom markedsforholdene ikke bedrer seg,

er det stor risiko for at kullvirksomheten i SNSG innen utgangen av 2016 må avvikles.

Dersom Stortinget slutter seg til forslaget, vil departementet inngå avtale med SNSK, SNSG og selskapets bankforbindelse DNB om vilkårene for tilførsel av totalt 500 mill. kroner fra SNSK til SNSG.

Fremtidsutsiktene for kullvirksomhet på Svalbard er usikre. Regjeringen vil vurdere hvordan staten kan bidra til omstilling for svalbardssamfunnet, og vil komme tilbake til dette bl.a. i en egen stortingsmelding om Svalbard.

Det er departementets vurdering at det er hensiktsmessig for staten å innløse øvrige aksjeeiere i SNSK, som eier 0,06 pst. av aksjene. Dette kan gi staten som eier mer fleksibilitet ved håndtering av den videre utviklingen av SNSK-konsernet. Departementet foreslår derfor at Stortinget gir fullmakt til å utløse minoritetsaksjonærene ved å fremsette et tilbud om innløsning i tråd med aksjerettslige prinsipper.

1.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementets forslag innebærer følgende endringer på statsbudsjettet for 2015:

- det bevilges 295 mill. kroner til eiendomskjøp i konsernet Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS over kap. 950, post 49 Kjøp av eiendom.
- det bevilges 205 mill. kroner til lån fra staten til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS, over kap. 950, post 90 Lån til SNSK. Lånet løper til 31. desember 2016. Renten settes til 15 pst. Det legges opp til at utviklingen i Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS er risikopunkt for lånet, og at rente og hovedstol betales ved forfall.
- det bevilges 205 mill. kroner til tapsavsetning for lån til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS, over kap. 950, post 50 Tapsavsetning, lån til SNSK, jf. nærmere forklaring nedenfor.

For 2015 budsjetteres det ikke med inntekter til staten fra utleieforhold som SNSK i dag har på grunneiendommer som skal kjøpes av staten, eller forvaltningshonorar til selskapet. Dette med bakgrunn i at disse utleieinntektene i stor grad allerede er gjort opp for i 2015, og fordi det vil ta noe tid å inngå endelige avtaler med selskapet. Inntektene som tilfaller staten og forvaltningshonoraret staten skal betale selskapet som følge av departementets forslag, vil bli inntekts- og utgiftsført i de kommende årlige statsbudsjettene.

Regjeringen er innforstått med at det er stor usikkerhet knyttet til den forretningsmessige utviklingen i SNSG, og at likviditeten som stilles til rådighet for drift i SNSG må betraktes som risikokapital med be-

tydelig risiko for at den går tapt frem mot utgangen av 2016. Risikoen håndteres budsjettmessig ved at det foreslås å bevilge avsetning til eventuelle fremtidige tap tilsvarende lånets størrelse. Bevilgningen til avsetning til tap vil bli utgiftsført i 2015 og aktivert som en avsetning i kapitalregnskapet. Dersom det oppstår tap, vil dette dekkes av denne tapsavsetningen. Motsvarende vil det ved tilbakebetaling av hele eller deler av lånet bli foretatt en inntektsføring av tilsvarende andel av tapsavsetningen.

Forslaget om fullmakt til å utløse minoritetsaksjonærene i SNSK innebærer at staten kjøper 0,06 pst. av aksjene i selskapet, som staten i dag ikke eier. Innløsningsbeløpet, som vil komme til utbetaling i 2015, vil være av begrenset omfang.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen, Øyvind Korsberg og Jørund Rytman, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet, lederen Geir Pollestad, og fra Venstre, Pål Farstad, viser til den økonomiske situasjonen som preger Store Norske Kulkompani AS (SNSK). Som følge av en betydelig reduksjon i kullprisen de siste årene kombinert med store urealiserte tap på valutasikringsavtalene, har Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS (SNSG) kommet i en svært krevende situasjon. Samtidig er markedsutsiktene for kull dårlige. Selskapet kan ikke drives videre uten å tilføres likviditet. Komiteen er kjent med at styret i SNSK på denne bakgrunn la frem et forslag til tiltaksplan for Nærings- og fiskeridepartementet 16. januar 2015. I tiltaksplanen ble staten som eier anmodet om å gi lån til konsernet på 450 mill. kroner, inkludert 50 mill. kroner til utvikling av ny virksomhet. Komiteen viser til at departementets forslag om kjøp av eiendom for 295 mill. kroner og lån på 205 mill. kroner skal gi grunnlag for fortsatt videre drift i SNSG frem til 2016 gitt forventet utvikling, samtidig som staten får kjøpt og direkte kontroll med grunneiendommer og tilhørende infrastruktur av betydning som SNSK-konsernet i dag eier. Departementets forslag svekker ikke SNSK-konsernets grunnlag for videre drift på sikt, og konsernet vil inntil videre få anledning til å leie tilbake grunneiendommer og infrastruktur, som staten kjøper på forretningsmessige vilkår, og som er relevant for selskapets virksomhet. Komiteen viser til at departementets forslag skal legge et finan-

sielt grunnlag for minimumsdrift i SNSK i 2015 og 2016, og at videre drift etter 2016 avhenger blant annet av at markedsforholdene bedres og at selskapet lykkes med kostnadsreducerende tiltak, samt ny finansiering for videre drift og oppfaring.

Det er etter komiteens syn hensiktsmessig at departementet innløser øvrige aksjeeiere i SNSK som eier 0,06 pst. av aksjene. Dette for å sikre nødvendig fleksibilitet og handlingsrom i tiden fremover.

Komiteen viser til at SNSK skal drives på forretningsmessig grunnlag og bidra til å understøtte de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk. Komiteen viser også til at gruvedriften i mange år har bidratt vesentlig til stabil, helårig norsk aktivitet og bosetning på Svalbard. Komiteen merker seg at svalbardsamfunnet over de siste årene har fått flere ben å stå på, og at både forskning og reiseliv i dag er viktig for sysselsettingen.

Komiteen viser til at regjeringen vil komme med en egen stortingsmelding om Svalbard, der situasjonen for svalbardsamfunnet bl.a. vil sees i lys av utviklingen i SNSK. I meldingen vil det være naturlig å vurdere hvilken rolle SNSK bør ha i næringsutviklingen og i en omstilling av samfunnet på Svalbard framover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at Store Norske bør ha en sentral rolle i omstillingen av samfunnet på Svalbard, og mener at det haster med å komme i gang med denne omstillingen.

Komiteen viser til Innst. 291 S (2014–2015) i finanskomiteen angående Statens pensjonsfond utlands investeringer i kull- og petroleumsselskaper der det ble enighet om å utrede kriterier for å trekke fondet ut av «gruveselskaper og kraftprodusenter som har en vesentlig del av sin virksomhet knyttet til kull som brukes til energiformål». Innstillingen ble avgitt etter at Prop. 118 S (2014–2015) ble oversendt Stortinget. Enigheten i Innst. 291 S (2014–2015) har ingen direkte konsekvens for Store Norske Spitsbergen Kulkompani, men understreker viktigheten av at selskapet lykkes med sin strategi om å rette sin produksjon mot metallurgisk industri som et marked med bedre betingelser.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2015 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
950		Forvaltning av statlig eierskap	
	49 (Ny)	Kjøp av eiendom, bevilges med	295 000 000
	50 (Ny)	Tapsavsetning, lån til SNSK, bevilges med	205 000 000
	90 (Ny)	Lån til SNSK, bevilges med	205 000 000

II

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2015 kan utgiftsføre kjøp av aksjer uten bevilgning på kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 96 Aksjer i Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS slik at statens eierandel i selskapet økes til 100 pst.

Oslo, i næringskomiteen, den 4. juni 2015

Geir Pollestad
leder

Øyvind Korsberg
ordfører

